

นิติปรัชญายุคฟื้นฟูศิลปวิทยา* (Philosophy of Laws in the Renaissance Periods)

ปวริศร เลิศธรรมเทวี**
Pawarit Lertdhamtewe

วันรับบทความ 27 พฤษภาคม 2567; วันแก้ไขบทความ 27 มีนาคม 2568; วันตอบรับตีพิมพ์ 28 มีนาคม 2568

บทคัดย่อ

บทความนี้กล่าวถึงนิติปรัชญายุคฟื้นฟูศิลปวิทยา หรือยุคแห่งการพัฒนาทางวัฒนธรรมที่ร่ำรวยนับตั้งแต่ปลายศตวรรษที่ 14 เริ่มต้นทางตอนเหนือของประเทศอิตาลี โดยเฉพาะเมืองฟิเรนเซหรือฟลอเรนซ์ และขยายตัวไปอย่างรวดเร็วทั่วทวีปยุโรปจนถึงช่วงศตวรรษที่ 17 แนวคิดนิติปรัชญาที่โดดเด่นในช่วงนี้เกี่ยวข้องกับความเป็นรัฐชาติ การพ้องกันถึงรัฐในอุดมคติ และการลดทอนอำนาจของศาสนจักร มีการชุดค้นพบงานเขียนในโลกยุคโบราณ รวมทั้งปรัชญากรีกและโรมัน และเริ่มมีการนำกลับมาทบทวนใหม่ เราเรียกนักคิดนักปรัชญาในยุคนี้ว่า “นักมนุษยนิยม” ซึ่งใช้วิธีมองย้อนกลับไปสู่ต้นกำเนิด และทำให้เกิดแนวคิดแบบ “มนุษยนิยม” กระแสแนวคิดแบบมนุษยนิยมในอิตาลีเกิดขึ้นพร้อมกับการลดลงของจำนวนประชากรจากโรคระบาดครั้งใหญ่ และการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการเมืองการปกครองในอิตาลีของกลุ่มชนชั้นสามัญชนหรือราษฎร ซึ่งหมายถึงกลุ่มชนชั้นกลางที่เริ่มมีความมั่งคั่งและอิทธิพลทางสังคม มนุษยนิยมจึงเป็นการแสดงออกของกลุ่มชนชั้นดังกล่าว โดยเฉพาะพวกพ่อค้าวานิชและนักกฎหมายที่มีความมั่งคั่งร่ำรวย และหวงรำลึกถึงประวัติศาสตร์ชนชาติของตนในยุครุ่งเรืองสมัยสาธารณรัฐโรมัน คำว่า “คนเรอเนสซองซ์” ที่ใช้ในปัจจุบันหมายความว่า “ผู้รอบด้าน” มนุษยนิยมจึงไม่เพียงแต่เป็นการเคลื่อนไหวเฉพาะทางศิลปวัฒนธรรมเท่านั้น แต่หมายความรวมถึงการที่วิทยาศาสตร์ค่อย ๆ แยกตัวออกจากเทววิทยา และปรัชญา

คำสำคัญ: นิติปรัชญา ยุคฟื้นฟูศิลปวิทยา การเปิดโลกวิทยาศาสตร์

* บทความนี้เป็นส่วนของคำบรรยายวิชา “นิติปรัชญา” ของผู้เขียนซึ่งใช้สอนในระดับปริญญาตรีและโท และได้รับทุนสนับสนุนจากคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

** รองศาสตราจารย์ประจำ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Associate Professor, Faculty of Law, Ramkhamhaeng University

Abstract

This article examines legal philosophy in the Renaissance period. By the Renaissance we mean rich cultural development that began in the late fourteenth century. It started in Northern Italy, especially in the Republic of Firenze or Florence, then spread to the rest Italy and later throughout Europe until its end in the 17th century. Legal philosophy in the Renaissance includes the concept of sovereignty, the creation of an ideal state or utopianism, and separation of Church and state. There had been a major recovery of Ancient literature, including Greek and Roman philosophy. This rediscovery made possible for philosophers or thinks, as we called them the “Humanists” to look back to the original sources. The Renaissance’s intellectual basis was its version of humanism. The rise of humanism reflected changes in Italian political life; both decline in population as a result of plague, and the political ascendancy of the so-called *popolo*, meaning “the people”. The term refers to the middle-class whose wealth and social influence peaked with the establishment of republican governments around Italy. Humanism was, thus, in part an expression of the *popolo*, often highly educated merchants and lawyers who looked back to Roman history for a model of republican institutions. The intellectual ideal of the period, as still coined today the “Renaissance man” was the scholar who mastered a wide range of disciplines. Humanism was not only a philosophical movement. In this period, people also witnessed the rise of the sciences and its separation from traditional theology and philosophy.

Keywords: Legal Philosophy, Renaissance Periods, Scientific Revolution

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

จรัญ โฆษณานันท์, *เรื่องเล่าใหม่บิดากฎหมายไทย ผู้ร้ายในนิติปรัชญา และนิติธรรมมาลา*
(สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา 2568).

ปวีตร เลิศธรรมเทวี, 'นิติปรัชญาโรมัน' (2565) 78(1) บทบัณฑิตย 26.

ดุษฎี เลิศธรรมเทวี, 'นิติปรัชญาไบแซนไทน์' (2566) 79(4) บทบัณฑิตย 1.

ปวีตร เลิศธรรมเทวี, 'นิติปรัชญากรีกยุคโบราณ' (2567) 13(2) วารสารรามคำแหง (ฉบับนิติศาสตร์)
119.

ปวีตร เลิศธรรมเทวี, *ความเรียงว่าด้วยประชาธิปไตยอ้าวรุธ* (มติชน 2565).

ภาษาต่างประเทศ

Anton Francesco Doni, *La repubblica nuovamente ritrovata del governo dell'isola*
Eutopia (1548).

Carl Joachim Friedrich, *The Philosophy of Law in Historical Perspective* (The University
of Chicago Press 1958).

Christopher M. Linton, *From Eudoxus to Einstein: A History of Mathematical*
Astronomy (Cambridge University Press 2004).

Christopher Tyerman, *The Crusades: A Very Short Introduction* Oxford University
Press 2004).

Coleman Phillipson, 'Andrea Alciati and His Predecessors' (1913) 13(2) *Journal of*
the Society of Comparative Legislation 245.

Daniel Lee, *Popular Sovereignty in Early Modern Constitutional Thought* (Oxford
University Press 2016).

David M. Whitford, 'Cura Religions or Two Kingdoms: The Late Luther on Religion and the State in the Lectures on Genesis 1' (2004) 73(1) Church History 41.

Diarmaid MacCulloch, *Reformation: Europe's House Divided, 1490–1700* (Allen Lane 2003).

Erasmus of Rotterdam, *Stultitiae Laus (In Praise of Folly)* (1509) (Betty Radice tr, Penguin Books 1994).

Erhard Scheibe and Brigitte Falkenburg, *Between rationalism and empiricism: selected papers in the philosophy of physics* (Springer 2001).

Eric Nelson, 'The Problem of the Prince' in James Hankins (ed), *Cambridge Companion to Renaissance Philosophy* (Cambridge University Press, 2007).

Frank E. Manuel and Fritzie P. Manuel, *Utopian Thought in the Western World* (Cambridge University Press 1979).

Francesco Patrizi da Cherso, *La citta felice (Happy City)* (1551).

Galileo Galilei, *Dalogo sopra I due massimi sistemi del mondo* (1632) (Henry Crew and Alfonso De Salvio tr, Dialogue Concerning the Two New Sciences, The Macmillan Company 1914).

Gisela Bock, Quentin Skinner and Maurizio Viroli (eds), *Machiavelli and Republicanism* (Cambridge University Press 1990).

Gregory Claeys, *Utopia: The History of an Idea* (Thames & Hudson 2020).

Isaac Newton, *Philosophiae Naturalis Principia Mathematica (Mathematical Principles of Natural Philosophy)* (1687).

Jean Bodin, *Les Six Livres de la Republique (The Six Books of the Republic)* (1576).

Jerry Brotton, *The Renaissance: A Very Short Introduction* (Oxford University Press 2006).

J.L. Merium, *Dynamics* (John Wiley & Sons, 1971).

Johannes Kepler, *Astronomia nova (New Astronomy)* (1609) (William H. Donahue tr, New Astronomy, Cambridge University Press, 1992).

Johannes Kepler, *Epitome Astronomiae Copernicanae* (1618–1621) (Charles Glenn Wallis tr, *Epitome of Copernican astronomy*, Prometheus Book 1995).

Johannes Kepler, *Harmonices Mundi (The Harmony of the World)* (1619) (Charles Glenn Wallis tr, *Harmony of the world*, Prometheus Book 1995).

John Fortescue, *De laudibus legume Angliae (Commendation of the Laws of England)* (1543) (Francis Grigor tr, Sweet and Maxwell 1917).

John Gribbin, *Science: A History 1543–2001* (Penguin Books 2002).

John M. Najemy, *Italy in the Age of the Renaissance* (Oxford University Press 2004).

John M. Najemy, *The Cambridge Companion to Machiavelli* (Cambridge University Press 2010).

Jonathan D. Beeke, *Christ's Twofold Kingdom in Reformed Theology* (Brill 2021).

Juan Valdez, *The Snow Cone Diaries: A Philosopher's Guide to the Information Age* (AuthorHouse, 2014) 367.

Lorraine Daston and Michael Stolleis, *Natural Law and the Laws of Nature in Early Modern Europe: Jurisprudence, Theology, Moral and Natural Philosophy* (Ashgate 2008)

Ludovico Zuccolo, *The Republic of Evandria* (1625).

- Martin Brecht, *Martin Luther* trans. James L. Schaaf (Fortress Press 1985).
- Martin Luther, *Admonition to Peace: A Reply to the Twelve Articles of the Peasants in Swabia* (1525) (Charles M. Jacobs tr, Fortress Press 1967).
- Michael Stolleis and Lorraine Daston, *Natural Law and Laws of Nature in Early Modern Europe: Jurisprudence, Theology, Moral and Natural Philosophy* (Routledge, 2008).
- Niccolo Machiavelli, *De Principatibus (The Prince)* (1532) (George Bull tr, Penguin Books 2003).
- Niccolo Machiavelli, *Discourses* (1517) (Bernard Crick tr, Penguin Books 1970).
- Nicolaus Copernicus, *De revolutionibus orbium coelestium (On the Revolutions of the Celestial Spheres)* (Johannes Petreius 1543).
- Peter Adamson, *Byzantine and Renaissance Philosophy* (Oxford University Press 2022).
- Peter Urbach, *Francis Bacon's Philosophy of Science: An Account and a Reappraisal* (Ill: Open Court 1987).
- Patrick Wyman, *The Verge: Reformation, Renaissance, and Forty Years That Shook the World 1490–1530* (Kachette Book Group 2021).
- Paul F.F. Grendler, *Schooling in Renaissance Italy: Literacy and Learning 1300–1600* (The Johns Hopkins University Press 1989).
- Quentin Skinner, *The Foundation of Modern Political Thought, Vol. 1: The Renaissance* (Cambridge University Press 1976).
- R. B. Wernham (ed), *New Cambridge Modern History, Vol. III* (Cambridge University Press 1971) 490.

Sir John Fortescue, *The Governance of England, Otherwise Called the Difference between Absolute and Limited Monarchy* (Clarendon Press 1885).

Stathis Psillos and Martin Curd, *The Routledge Companion to Philosophy of Science* (Routledge, 2010).

Stillman Drake, *Galileo at Works: His Scientific Biography* (University of Chicago Press 1978).

Susan Bruce, *Three Early Modern Utopias: Utopia, New Atlantis and The Isle of Pines* (Oxford University Press 2008).

Thomas More, *Libellus vere aureus, nec minus salutaris quam festivus, de optimo rei publicae statu deque nova insula Utopia (or Utopia)* (1516)
(Dominic Baker-Smith tr, Penguin Books 2012).

Thomas Hobbes, *Leviathan* (1668) Part 1 (De Homine), Chapter X (De Potentia, Dignitate et Honore).

Tommaso Campanella, *La citta del sole (The City of the Sun)* (1602).

Yuval Noah Harrari, *Sapiens: A Brief History of Humankind* (Vintage 2011).